

TSPAKB TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLARI BİRLİĞİ

BASIN BÜLTENİ

9 Mayıs 2006

TSPAKB'den yeni bir çalışma: **2005 Türkiye Sermaye Piyasası Raporu**

TSPAKB, sermaye piyasasının ülke kalkınmasındaki kilit rolünü vurgulamak, piyasanın gelişmesinin önündeki engelleri belirleyerek çözüm önerileri geliştirebilmek amacıyla hazırladığı **2005 Türkiye Sermaye Piyasası Raporu**'nu yayınladı.

Her yıl düzenli olarak yayınlanan ve sermaye piyasası hakkında kapsamlı bilgi veren raporda makroekonomi, piyasalar, aracı kuruluşlar ve yatırımcılarla ilgili önemli veriler bulunuyor. Sermaye piyasamızın finansal sistem içindeki yeri, büyüklüğü; aracı kurumların mali, örgütsel ve insan gücü kaynakları; yatırımcı profili gibi temel bilgilere yer veriliyor.

Raporda; 2005 yılında aracı kurum sektörünün uzun süredir görülmeyen kârlılık düzeyine ulaştığı, sektörün aktif toplamının 2,6 milyar YTL, özsermayesinin 1,5 milyar YTL, net kârının ise 273 milyon YTL olduğu vurgulanıyor.

Raporun yatırımcılarla ilgili bölümünde ilginç sonuçlar göze çarpıyor. Buna göre 2005 sonu itibariyle:

- Yabancı fonlar Merkezi Kayıt Kuruluşu'ndaki hisse senetlerinin %32'sine sahipken, yerli fonlar ancak %1'ine sahip.
- Yabancı yatırımcıların saklama bakiyeleri, işlem hacimleri ve net yatırımları son 7 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.
- Yabancı yatırımcıların portföy değer artış kazancı 12 milyar \$, yerli yatırımcılarınki ise 10 milyar \$ oldu.
- Yerli yatırımcılar yabancı yatırımcılardan daha fazla getiri sağlamaya devam etti. Yerli yatırımcıların getirisi %156, yabancıların %54 oldu.
- Yabancı yatırımcıların ortalama yatırım vadesi 2004'te 7 ay iken 2005'te yaklaşık 6,5 aya indi.

Aşağıda, raporda yer alan bazı önemli sonuçlara, kısa başlıklar halinde yer veriyoruz.

Makroekonomi

2005'te makroekonomik alanda, sıkı para ve maliye politikaları devam etti. Sonuçta;

- Ekonomimiz %7,6 büyüdü, GSMH 361 milyar \$'a yükseldi, kişi başına GSMH 5.000 \$'ı aştı.
- Enflasyon hedefin altına geriledi, TÜFE %7,7 oldu.
- Hazine'nin ortalama borçlanma maliyeti %25'ten %16'ya geriledi.
- Cari açık 23 milyar \$ oldu, milli gelire oranı %6,4'e çıktı.

Piyasalar

2005 yılı hem uluslararası sermaye piyasaları, hem de Türkiye için olumlu koşullarda geçti.

- 2004 yılının ardından, 2005 yılında da uluslararası borsalar pozitif getiriler sağladı.

- İMKB uluslararası borsalar içinde yüksek getirisi ve likiditesiyle öne çıktı.
- Yatırım araçları arasında en yüksek getiriyi hisse senetleri sağladı, döviz ise reel kayba yol açtı.
- Dolar bazında İMKB-100 endeksi %61, İMKB'de işlem gören şirketlerin toplam piyasa değeri %65, hisse senedi işlem hacmi %37 oranında arttı.
- Faiz oranları gerilerken, sabit getirili menkul kıymet işlem hacimleri önemli oranlarda arttı. Fakat toplam hacim hala 2000 yılı seviyelerinin altında.
- Birincil halka arz piyasasındaki canlanma, 11 yeni şirketin 1,8 milyar \$'lık arzıyla sürdü. 2004'te 12 şirket 482 milyon \$'lık halka arz yapmıştı.
- Yatırım fonlarının toplam portföy değeri %24 artarak 31 milyar YTL'ye ulaştı.
- Yatırım fonu büyüklüğünün %93'ü B Tipi, %3'ü A Tipi, %4'ü de bireysel emeklilik yatırım fonlarından oluştu.
- Bireysel emeklilik fonlarının büyüklüğü 4 kat, sistemdeki katılımcı sayısı ise 2 kat arttı.
- Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası faaliyete geçti. En yüksek hacim ve en yüksek sayıda işlem dövize dayalı sözleşmelerde, özellikle de Dolar sözleşmelerinde, oldu.

Aracı Kuruluşlar

2005'te, faaliyette olan aracı kuruluş sayısı gerilemeye devam etti. Banka sayısı 41, aracı kurum sayısı 101 oldu.

- Toplam sabit getirili menkul kıymet işlemleri (kesin alım-satım ve repo dahil) %24 arttı.
- Repo işlemlerinin bireysel yatırımcılardan yatırım fonlarına kaymasıyla birlikte, sabit getirili menkul kıymet işlemleri de organize piyasalara yöneldi.
- Sabit getirili menkul kıymet işlemlerinin %82'si bankalar, %18'i aracı kurumlar tarafından yapıldı.
- Hisse senedi işlem hacminde banka kökenli aracı kurumların payı %55 oldu.
- İşlem hacminin %65'ini yerli bireysel yatırımcılar gerçekleştirdi
- Hisse senedi işlem hacminin yaklaşık %6'sı internet üzerinden yapıldı.
- Aracı kurumlarca yönetilen portföy büyüklüğü 3,1 milyar YTL'ye çıkarken, portföy yönetim şirketlerinin yönettiği tutar 30 milyar YTL'yi buldu.
- 2005 sonunda hisse senedi kredisi tutarı %30 artışla 381 milyon YTL oldu.
- Yatırımcıya hizmet verilen fiziki erişim noktası 4.700'de kaldı.
- Aracı kurumlarda çalışan sayısı 2001'den itibaren ilk defa 10 kişi artış göstererek 5.916 oldu.
- Sektörde yaş ortalamaları ve iş tecrübesi arttı.
- Aracı kurum çalışanlarının %72'si yükseköğrenim mezunu, %43'ü kadın.
- İş tecrübesi arttıkça, sektörde çalışan kadınların ağırlığının düştüğü gözlemlendi.
- Aracı kurumların 2004 yılı içinde dört ayrı formatta açıkladıkları mali tablolar, 2005 yılı başından itibaren sadece UFRS formatında açıklandı. Fakat 2005 yılı, yeni sistemin genel olarak uygulandığı ilk yıl olduğundan geçmiş yıllarla kıyaslama yapılması mümkün olmadı.
- Aracı kurumlar sağlam ve likit mali yapılarını korudular. Sektörde aktif toplamı 2,6 milyar YTL, özsermaye 1,5 milyar YTL, net kâr ise 273 milyon YTL oldu. Sektör uzun süredir görülmeyen kârlılık seviyelerine ulaştı.

Yatırımcılar

- Merkezi Kayıt Kuruluşu nezdinde, içinde hisse senedi bulunan bakiyeli hesap sayısı 1 milyon adet seviyesinde kaldı.
- 2005 sonu itibarıyla hisse senedi yatırımcısı sayısı ise 884.000 oldu. Bunun 880.000'i bireysel yatırımcı, 4.000'i tüzel kişi.
- Yabancı fonlar Merkezi Kayıt Kuruluşu'ndaki hisse senetlerinin %32'sine sahipken, yerli fonlar ancak %1'ine sahip oldu.

- Yerli veya yabancı banka ve aracı kurumları da içeren tüzel kişiler Merkezi Kayıt Kuruluşu'ndaki hisse senetlerinin %41'ine sahipken, 100 fon %24'üne sahip oldu.
- 100 bireysel yatırımcı toplam 2,6 milyar YTL tutarında hisse senedine sahip.
- 1 milyon YTL'nin üzerinde hisse senedi portföyü olan 1.392 bireysel yatırımcı bulunmaktadır.
- 10.000 YTL'nin altında hisse senedi portföyü olan 717.000 küçük yatırımcı toplam yatırımcıların %81'ini oluşturdu. Bu 717.000 kişi toplam hisse senetlerinin sadece %1,5'ine sahip olup ortalama portföy büyüklükleri 1.450 YTL idi.
- Yatırımcıların %32'si İstanbul'da ikamet etmekte ve hisse senetlerinin %23'üne sahipler.
- Yatırımcıların %70'i, hisse senetlerinin ise %33'ü ilk 10 ilde bulunmakta.
- Yatırımcıların yarısı 40 yaşın altında ve %70'i erkek.
- Yerli yatırımcılar, hisse senetlerinin üçte birini elinde tuttu fakat likiditenin %80'ini sağladı.
- Yabancı yatırımcıların saklama bakiyeleri, işlem hacimleri ve net yatırımları son 7 yılın en yüksek seviyesine ulaştı.
- Yabancıların saklama bakiyeleri ve işlem hacimleri iki kattan fazla artarak sırasıyla 34 milyar \$ ve 83 milyar \$'a ulaştı.
- Birincil ve ikincil halka arzlar dahil olmak üzere, hisse senetleri yoluyla sağlanan net yabancı sermaye girişi 5,8 milyar \$ oldu.
- Toplam hisse senetlerinin %67'sine sahip olan yabancı yatırımcılar işlem hacminin %21'ini gerçekleştirdiler.
- 2000-2002 yılları arasındaki kriz ortamında önemli ölçüde zarar eden yabancılar, 2003'ten itibaren başlayan yükseliş hareketi ile 2005 yılı içinde zararlarını kapatarak, önemli sayılabilecek bir kâr da elde ettiler.
- 2005'te yabancı yatırımcıların portföy değer artış kazançları 12 milyar \$, yerli yatırımcıların 10 milyar \$ oldu.
- Yerli yatırımcılar yabancı yatırımcılardan daha fazla getiri sağlamaya devam etti. Yerli yatırımcıların getirisi %156, yabancıların %54 oldu.
- Yabancı yatırımcıların ortalama yatırım vadesi 2004'te 7 ay iken, 2005'te yaklaşık 6,5 aya indi.